

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Vissa förslag om personlig assistans

Socialdepartementets dnr S2017/06849/FST

Sammanfattning

Försäkringskassan konstaterar att förslaget om att ta bort bestämmelsen om tvåårsomprövningar påverkar myndighetens möjlighet till uppföljning och kontroll av att rätt person får rätt ersättning. Försäkringskassan anser att det behöver förtydligas att väntetid, beredskap och tid mellan aktiviteter är något annat än andra personliga behov som enligt förslaget fortfarande ska vara kvalificerade.

5.1 Väntetid, beredskap och aktiviteter utanför hemmet

Försäkringskassan utgår från att avsikten är att andra personliga behov fortfarande måste vara kvalificerade, med undantag av väntetid, beredskap och tid mellan aktiviteter. Detta behöver framgå tydligare i motiveringen och även återspeglas i lagtexten.

5.2 Beräkning av väntetid och tid för beredskap

Enligt promemorian är arbetsinsatserna under väntetid och tid för beredskap begränsade. Texten ger alltså intryck av att det skulle kunna förekomma viss arbetsinsats under väntetid och beredskap. Detta bör justeras i propositionen eftersom det inte utförs några arbetsinsatser över huvud taget under väntetid och beredskap. I de fall assistenten faktiskt gör något ersätts den insatsen som aktiv tid.

Försäkringskassan kan inte tillämpa förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade utan ska använda förordningen (1993:1091) om assistansersättning. Därför bör det föras in en motsvarande regel i förordningen (1993:1091) om assistansersättning om att Försäkringskassan ska räkna på samma sätt.

5.3 Omprövning av rätten till assistansersättning

Borttagandet av tvåårsomprövningar innebär att Försäkringskassan inte följer upp rätten till ersättning efter två år, därför kommer Försäkringskassan inte att ha samma möjligheter som tidigare att uppmärksamma om det har skett några förändringar som den enskilde inte har anmält eller om det finns något som tyder på att ersättning utges på felaktiga grunder. Vi ser därför att lagändringen får negativ effekt på möjligheten att säkerställa att rätt person får rätt ersättning.

Texten i promemorian ger intryck av att den försäkrade kan få fler timmar vid en ansökan om fler timmar oavsett om rätt till assistansersättning finns eller inte vid tidpunkten för prövningen. En prövning av en ansökan om fler timmar ska enligt

Försäkringskassan alltid göras utifrån gällande lagstiftning och rättspraxis. Försäkringskassan är dock bunden av det totala antalet beviljade assistanstimmar i det senaste beslutet. Det totala antalet assistanstimmar får därför inte bli lägre än i det senaste beslutet. Det innebär att en enskild inte kan beviljas fler timmar om rätt till assistansersättning inte längre finns eller om det totala antalet beviljade assistanstimmar inte ska utökas vid tillämpning av de bestämmelser och den praxis som gäller vid prövningstillfället.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

I texten i propositionen bör förtydligas att en förutsättning för att kunna bevilja väntetid och beredskap är att det även måste finnas behov av aktiva insatser under dygnsvilan. Assistenten ska alltså vänta på att ett behov av aktiv insats ska uppstå, i annat fall är det inte fråga om väntetid eller beredskap. När assistenten faktiskt gör något ska den insatsen ersättas som aktiv tid.

Det bör även förtydligas i texten om det i punkten 3 endast kan vara en plats eller om det vid t.ex. växelvis boende kan vara fler än en plats.

Det uttalade syftet med bestämmelsen i punkten 3 är en återgång till tidigare tillämpning. Behov av assistans omedelbart före och omedelbart efter en aktivitet har dock inte beskrivits i Försäkringskassans tidigare tillämpning. Det kan därför inte uteslutas att det som anges i författningskommentaren kan medföra andra bedömningar än tidigare, därför bör detta tillägg tas bort.

7. Konsekvensbeskrivning

Även när tvåårsomprövning inte ska ske behöver administrativa åtgärder utföras. Antalet ansökningar om utökning har halverats de senaste två åren och nedgången skulle kunna förklaras av en oro för att Försäkringskassan vid en ansökan även gör en tvåårsomprövning. När tvåårsomprövningar inte ska göras är det troligt att ansökningar om utökning ökar. Försäkringskassans kostnad för administration av assistansersättning bedöms därför inte minska.

Gällande konsekvenser för staten antas beräkningen av försäkringsutgifterna när tvåårsomprövningar inte görs vara rimlig men osäker. Den potentiellt ökade volymen av ansökningar om utökning kan leda till att fler timmar beviljas och därmed ha effekt på försäkringsutgifterna.

6. Ikraftträdande

Försäkringskassan anser att det är nödvändigt med övergångsbestämmelser för ändringar i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), detta särskilt eftersom det är fråga om en återgång till tidigare tillämpning. Utan övergångsbestämmelser är det oklart vad som gäller vid omprövning enligt 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken (SFB) eller i domstol om Försäkringskassan har avslagit en ansökan om väntetid före den 31 mars 2018. Övergångsbestämmelsen måste utformas med beaktande av 51 kap. 7 § SFB och reglera om en enskild kan få väntetid för tid innan lagen träder i kraft. Utan särskild reglering för enskilda som hinner fylla 65 år före den 31 mars 2018 kommer de inte att kunna få fler timmar än vad de hade på sin 65-års dag (jämför 51 kap. 10 § SFB).

Försäkringskassan anser att tidpunkt för ikraftträdande för ändringar i LSS ska vara den 1:a i en månad. Det beror på att när Försäkringskassan beviljar assistanstimmar för en beviljandeperiod räknas perioden från och med ingången av den första månaden som assistansersättning betalas ut för. Om väntetid, beredskap och tid mellan aktiviteter kan beviljas från och med den 31 mars 2018 innebär det särskild beräkning för den dagen eller en kortare inledande period eftersom det då saknas lagstöd för att bevilja väntetid, beredskap och tid mellan aktiviteter från och med ingången av månaden.

1.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Försäkringskassan anser att det även bör förtydligas i lagtexten att rätten till assistansersättning ska omprövas om denna rätt har upphört.

Försäkringskassans förslag till tillägg i kursivt nedan.

51 kap. 12 § Rätten till assistansersättning ska omprövas om denna rätt har minskat i omfattning *eller upphört* på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Försäkringskassan anser att då förslaget innebär att andra personliga behov fortfarande måste vara kvalificerade måste det avspeglas i lagtexten. Tid som avses enligt punkt 1-3 är inte kvalificerad och utgör ett slags undergrupp till andra personliga behov. Ett alternativ är att reglera detta i en egen paragraf eller i vart fall ett eget stycke i 9 a §.

Försäkringskassans förslag i kursivt nedan.

Den som har rätt till personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid),
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och
3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet, utanför den plats där den enskilde regelbundet vistas, på grund av att ett hjälpbehov som inte tillgodoses av annan, kan förväntas uppstå.

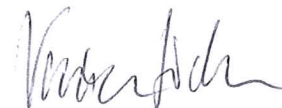
9 f § fanns tidigare i 9 a § tredje stycket. I 51 kap. 2 § SFB hänvisas till 9 a § LSS. När bestämmelsen om rätt till två eller flera assistenter flyttas till 9 f § bör det i 51 kap. 2 § SFB finnas en hänvisning även till 9 f § LSS.

1.3 Förordning om ändring i förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Försäkringskassan kan inte tillämpa förordningen och föreslår därför motsvarande skrivningar om beräkning i förordning (1993:1091) om assistansersättning.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Sture Hjalmarsson i närvaro av avdelningschef Marie Axelsson, avdelningschef Per Eleblad, verksamhetsområdeschef Peter Andrén och verksamhetsutvecklare Veronica Söderholm, den senare som föredragande.

Sture Hjalmarsson

Veronica Söderholm